

[Kai Moltko.]

kurrencedygtigt på markedet. Jeg vil ikke sige, der ikke er truffet nogle foranstaltninger til rationalisering fra landbrugets side. Jeg tror oven i købet, at visse landbrugere hidtil forgæves har stået på det standpunkt, at man prøvede at følge med i den tekniske udvikling. Det viser det store antal lønmodtagere, som blev stødt ud af landbruget til fordel for maskinkraften. Men tilbage bliver den fejlinvestering, at man i denne situation mange gange investerede i maskiner på så små brug og til sådanne omkostninger, at landbruget alligevel ikke kunne blive rentabelt. Når landbruget foretager sådanne investeringer, når landbruget modtager støtte til sådanne ting, er det at udskyde en proces, som ikke burde have været udskudt. Man burde i forvejen havde lagt kursen, hvor man vil hen med det danske landbrug.

Jeg vil ligesom hr. Kjær Rasmussen sige, at vi var kommet lettere over denne proces, hvis man ikke gennem tilskud kunstigt havde fremmet tendenserne til, at brug på egen hånd, for egen regning, anskaffede dyre maskiner i et omfang, til et areal, som til syvende og sidst under de givne forhold og den givne udvikling ikke kunne blive rentabelt. Deri fejlinvesteringen, derigennem fejlsultatet. Vi havde uden tvivl stået bedre, hvis man, i stedet for enkeltvis at prøve at følge med i tidens tekniske udvikling i fællesskab til et areal af en passende størrelse havde investeret i en fælles maskinpark til fælles beejdning af markerne, sådan at man virkelig havde fået den fulde nytte, den fulde forrentning af de maskiner, der her har været tale om.

For tingen er jo, vi har ikke en ny landbrugspolitik, men vi har en situation, hvor de små landbrugere giver op. Lad os sige det rent ud. Små landbrugere på noget af landets frugtbare jord, som jeg kender til det på Lolland, siger, selv om de har nogle og tredive tønder land god jord: skal vi alene investere i en moderne teknik og anskaffe moderne maskiner, så kan vi lige så godt leje jorden ud og så i øvrigt tage plads som daglejere sæsonen over. Det er uværdige forhold at byde små landbrugere her i landet.

Lad mig så slutte med at sige: jeg tror ikke, det er ligegyldigt, hvordan udvik-

lingen frem mod de store enheder og de store besparende priser på markedet. Jeg tror ikke på den hidtidige støttelovgivning, hverken på støtten pr. kohale, kornlovens garanterede satser eller alt det andet. Men, som den socialdemokratiske ordfører, hr. Chr. Thomsen, sagde: det, som er iøjnefaldende i øjeblikket, er den store forskel mellem det, som landbruget får for sine varer, og det, som de afsættes til på hjemmemarkedet til forbrugerne. For landbrugere får jo kun halvdelen af forbrugerprisen, og så drejer det sig med hensyn til investeringer i moderne mejeribrug, i moderne slagterier, om, at man genopliver den frivillige andels-tanke under sådanne former, at nye initiativer ud fra nødvendighedens lov inspirerer os til at gennemføre et landbrug med mindre omkostninger. For det, som vi nu sejler stille henimod, og som i alle tilfælde jeg for mit vedkommende ikke kan acceptere, er et landbrug, hvor det gamle godsejerbrug genopstår, somme tider gennem forpagtning til andre godsejere, hvor folkene er for lade, eller hvor aktieselskabet bliver det eneste alternativ for landbrugets fremtidige udvikling. Jeg tror, at hovedspørgsmålet er: hvordan rationaliserer man dansk landbrug, så at man ikke gennem kunstige støtteordninger skaber en ny begrænset herreklasse i landdistrikterne, men gennem frivillig sammenslutning, ved at andelsselskaberne viser sig tidens opgaver modne og bevidste, gør opgaven tålelig for ganske almindelige små brugere i landdistrikterne?

Landbrugsministeren (*Peter Larsen*): Det er vist ikke ofte sket, at en sag i den grad har lagt beslag på tingets opmærksomhed, som det er tilfældet nu ved diskussionen omkring de 125 mill. kr. For selv om man nu fra forskellig side søger at lægge mere og andet i det, er det jo alligevel det, der er sagens kerne. Man kan undre sig over, at det i den grad kan fremkalde den op-hidselse i sindene, som det har gjort, for vi har jo så ofte her i tinget været i en situation, hvor vi skulle tage stilling til et skøn og virkningerne deraf, også de økonomiske virkninger, og derfor virker det helt overraskende på mig, at man nu, ikke mindst fra socialdemokratiets side og med den stemmeføring, som hr. Lysholt Hansen brugte, for tredje gang tager hele dette